

ροφορήσει περί τῆς ὑποθέσεως τῆς Γκέλμας. Δὲν δύναμαι νὰ τὴν γνωρίζω ἐγὼ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν τῆς Γκέλμας, ἀφοῦ οὐδέποτε ἐπάτησα εἰς Ἀλγερίαν!.

— Οὐδέποτε; ἀνέκραξεν ὁ Τιβολιὲ δυσπίστως.

— Οὐδέποτε!

— Καὶ ὅμως ὁ Ἐγγέλως τοῦ Μελέρ... ἡ ἐφημερίς τοῦ Γκαρούς!.

— Ἐδῶ παρὼν εἶνε ὁ συντάκτης, εἶπεν ὁ Φουρνερέλ δεικνύων τὸν Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ. Ἄς ἐξηγηθῇ!.. Αὐτὸς ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ!.

Ὁ Γκαρούς ὀπωσοῦν ἐρυθρὸς καὶ στενοχωρημένος ἔνευεν εἰς τὸν Σαβουρῶ ν' ἀπαντήσῃ καὶ ν' ἀπαντήσῃ ταχέως, διότι προησθάνετο ὅτι δυσάρεστόν τι ἔμελλε ν' ἀναφυῇ.

Ὁ Σαβουρῶ ἐζήτησε τὸν λόγον παρὰ τοῦ Βουγιάρ.

Ἐμεδιά ἐνῶ ἐλάλει ὁ Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ ἐκείνος· ἐγέλα ἐμπαικτικῶς, ὡς νὰ ἤθελεν ἀπλῶς νὰ «κάμημίαν ἀστείότητα» εἰς τὸν ταγματάρχην. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀφηγήθη εἰς τὸ φύλλον τοῦ Ἐγγέλως μίαν κάποιαν ἱστορίαν περὶ δίκης τινὸς ἐνώπιον τοῦ στρατοδικείου, εἰς ἣν ἀνεμιγνύετο καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ. Ἄλλ' ἔνεκα πληροφοριῶν ἀτελῶν καὶ ἀνκριθῶν εἶχε περιπέσει εἰς λάθος, δι' ὃ αὐτὸς πρῶτος ἐλυπέτο πλέον παντὸς ἄλλου.

— Ναί, πλέον παντὸς ἄλλου. Ἡμεῖς πρῶτοι εἴμεθα οἱ βεβαιώσαντες τὸ γεγονός, θεωροῦμεν δὲ τιμὴν μας ἡμεῖς πρῶτοι πάλιν, — ἐδήλωσεν ὁ Σαβουρῶ, — ἀκούετε; ἡμεῖς πρῶτοι νὰ δηλώσωμεν ὅτι τὸ περὶ οὗ πρόκειται γεγονός εἶνε κατ' ἀρχὴν ἀνυπόστατον.

— Εὐγε! ἔκραξεν ὁ Γκαρούς.

Ἀπέναντι δὲ τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης εἰλικρινείας πλείστοι ἀκροαταὶ ἐπανάλαβον: Εὐγε! Μόνος ὁ Τιβολιὲ ἐφαίνετο κατησχυμένος.

— Λοιπὸν τότε ἡ Γκέλμα;... Ἡ Γκέλμα;...

Ἄλλ' ὁ Σαβουρῶ διηγήθη πόθεν προῆλθε τὸ λάθος. Ὁ παραπεμφθεὶς εἰς τὸ στρατοδικεῖον τῆς Γκέλμας ἀξιωματικὸς δὲν ἦτο ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ, ἀλλ' ὑπολοχαγὸς τῶν ἀκροβολιστῶν, δὲν ἐκαλεῖτο Βερδιέ, ἀλλὰ Ρισῶν δὲν κατηγορεῖτο ἐπὶ παρηνόμῳ εἰσπράξει, ἀλλ' ἐπὶ τραυματισμῷ τινος, μεθ' οὗ ἐμονομάχησεν. Δὲν κατεδικάσθη πκρά τοῦ στρατοδικείου, ἀλλ' ἠλώθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν χειροκροτήσεων τῶν συναδέλφων του. Παρεκτός τῶν ἐπουσιωδῶν τούτων λεπτομερειῶν, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις ν' ἀπατηθῇ, ὡς βλέπετε, προσέθηκεν εὐμενῶς ὁ δημοσιογράφος, τὸ γεγονός αὐτὸ κατ' ἑαυτὸ ἦτο ἀκριβέστατον.

Οἱ ἀκροαταὶ ἤρχισαν νὰ μὴ ἐννοῶσι τι πλέον ἐκ τῆς συζητήσεως, ὁ δὲ Γκαρούς βασιζόμενος εἰς τὴν ἐπιρριφθεῖσαν εἰς τὸ πνεῦμά των σύγχυ-

σιν, ἤλπιζεν ὅτι μεθ' ὅλα ταῦτα θ' ἀπέμενον ὅπως δῆποτε ἐκ τῆς ἀξιοθρηνήτου ἐκείνης ὑποθέσεως τῆς Γκέλμας ὑστεροβουλία τις καὶ ὑποψία εἰς τὸν νοῦν μερικῶν. Ἐν συνόλῳ ἐν τούτοις τὸ ἐξαγόμενον ἀπέβαιεν οὐδέτερον. Ὁ πρόεδρος Βουγιάρ ἔθηκε χωριστὰ εἰς ψηφοφορίαν τὰς ὑποψηφιότητος τοῦ Γκαρούς καὶ τοῦ Βερδιέ, ἀμφότεραι δὲ ἐνθέρμως ἀνεκηρύχθησαν μετ' ἐπευφημιῶν.

(Ἐπεταὶ συνέχεια).

Η ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

(Ἐκ τῶν Ἀθηναϊκῶν Ἐπιστολῶν τοῦ κόμητος de Mouy)

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἐδῶ τάφος, ἐκεῖ θέατρον. Ὅταν τις μεταβαίη ἀπὸ ἐρείπιων εἰς ἐρείπια, αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ ἰσχυροτέραν ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ἀποτελοῦσι κατὰ τινὰ τρόπον ἀπτὰ λείψανα τῶν διαφόρων ἐκφάνσεων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου· οἱ ναοὶ ἐξαγγέλλουσι τὰς προσευχὰς καὶ τὸ ἰδεῶδες τῶν παλαιῶν, αἱ τροπιοφόροι ἀψίδες καὶ οἱ κίονες διηγοῦνται τὴν δόξαν αὐτῶν, οἱ τάφοι ὑπεθυμίζουσι τὰ δάκρυα, τὰ θέατρα διετήρησαν τὴν ἠχὴ νεκρωθέντων ἐνθουσιασμῶν καὶ ἀποσβεσθέντων γελῶτων. Ὁ ἄνθρωπος ὀλόκληρος ἂν καὶ καταπεσὼν καὶ ἐξαφανισθεὶς σώζεται ὅμως ἐκεῖ, ἐν τοῖς μνημείοις.

Τῆς Μουνηχίας τὸ θέατρον δὲν εἶναι μέγα· τὸ κάτω μέρος τοῦ ἡμικυκλίου σφάζεται ὅλον, μόνον βαθμιδῆς τινες κατεββάχθησαν. Πτωχοὶ παῖδες κάθηνται ἐπὶ τῶν ἐρείπιων καὶ θερμαίνονται εἰς τὸν ἥλιον. Αἱ πλάκες, ἐφ' ὧν ἄλλοτε ὄρχετο ὁ χορός, εἶναι ἀκόμη συνηρμοσμένοι ὡς ἂν ἐπρόκειτο τώρα νὰ πκρέλθωσιν οἱ αὐληταί. Ὅπισθεν, ὑψηλὸν τι χεῖλωμα δηλοῖ τὸν τόπαν, ὅπου ἦτο ἡ σκηνή. Ἐκεῖ ἐδιδάχθησαν τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Μενάνδρου τὰ δράματα, πιστεύω δὲ ὅτι καὶ τὰ κωμικὰ παίγνια τῶν χρόνων ἐκείνων, λησμονηθέντα τώρα, ὅπως καὶ οἱ θεαταὶ οἱ ἐξ αὐτῶν τερπόμενοι. Τί λαμπροὺς στίχους, τί ἀστεῖα σκώμματα, τί μουσικοὺς τόνους σεμνοῦς ἢ γελοίους θὰ ἤκουσαν οἱ κατηρειπωμένοι ἐκείνοι λίθοι! Εἰς τὸ βάθος, ὁ ὄρμος τῆς Μουνηχίας ἐχρησίμευεν ὡς σκηνογραφία τοῦ θεάτρου. Καὶ μένει τώρα ἐκ πάσης τῆς παλαιᾶς ἀγωνιστικῆς τοῦ θεάτρου λαμπρότητος μόνη ἡ φυσικὴ ἐκείνη σκηνογραφία καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις διὰ τῶν ἀκτίνων του ἔφλεγε τὰ λευκὰ μάρμακα κατὰ τὰς παλαιὰς ἡμέρας.

Ἐγγὺς τοῦ τόπου τούτου, παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀνευρίσκω παλαιὰς τινὰς ἑδρας λιθίνας. Ἐκεῖ λέγουσιν ὅτι ἦτο τὸ παλαιὸν δικαστήριον

τὸ ἐν Φρεαττοῖ, ὅπερ ἐδίκαζε τὰς ἀντιποιήσεις τῶν ἔνεκα ἀκουσίου φόνου φυγοδικούντων καὶ κατηγορουμένων τὸ δεύτερον διὰ φόνον ἔκουσιον. Ἦτο δὲ περιέργου ἢ διεξαγωγῆ τῆς δίκης: οἱ κατηγορούμενοι δὲ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ πατήσωσι τὸ ἀττικὸν ἔδαφος, ἀλλὰ προσήρχοντο ἐπὶ πλοίου ἵνα ἀπολογηθῶσι πρὸ τῶν δικαστῶν καὶ ἐκεῖθεν διετύπωνον τὴν ἀπολογίαν των. Καὶ ἂν μὲν ἀπήλασεν αὐτοὺς τὸ δικαστήριον τῆς κατηγορίας, τότε ἀπεβιάζοντο εἰς τὴν πατρίδα, ἂν δὲ τοὺς κατεδίκαζε πάλιν ἀπέπλεον ἐξόριστοι. Ἡ δικαστικὴ αὕτη φαίνεται μὲν τώρα εἰς ἡμᾶς παράξενος, ἀλλ' ὁ βίος τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων διεξήγετο ὅλος σχεδὸν ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸν ἴδῃ τις σήμερον καλῶς καὶ νὰ τὸν καταλάβῃ παρὰ μόνον ἐν αὐτοῖς τοῖς τόποις, ὅπου διεδραματίζοντο αἱ διάφοροι αὐτοῦ φάσεις. Ἐδῶ λοιπὸν καὶ εἰ δικάσται καὶ οἱ κατηγορούμενοι ἔρχονται οὕτως εἰπεῖν καὶ λαμβάνουσι θέσιν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, ἡ δὲ φαντασία ἀνοικοδομεῖ τὴν δικαστικὴν ταύτην σκηνὴν καὶ τοὺς ρητορικοὺς ἐκείνους ἀγῶνας τοὺς τελουμένους πρὸς τὸν ἦχον τῶν κυμάτων.

Ἐκ Πειραιῶς δύναται τις νὰ ἀναβῇ εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς ἐν τέταρτον τῆς ὥρας διὰ μέσου ἀμπελοφύτου πεδίου. Δὲν κατέχομαι ἐγὼ ὑπὸ τῆς σχολαστικῆς ἀπεχθείας πρὸς τὰς σιδηρὰς ράβδους καὶ τὸν ἀτμὸν ἐπὶ τοῦ κλασικοῦ ἐδάφους, καὶ ἐθεώρησα πάντοτε ὡς παιδαριώδεις τὰς τοιαύτας μέμφιμοιρίας, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον προτιμῶ νὰ βαδίσω τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ νὰ μὴ χάσω τὸ θέαμα τοῦ ἀττικοῦ πεδίου, ἂν καὶ εἴη ἀνώμαλος ἡ ὁδὸς αὕτη καὶ συχνάκις πλήρης ἀφορήτου κοινοροῦ. Μετὰ ἐνὸς σταδίου ἡλιοκαυστον πορείαν ἐπὶ ἐλώδους ἐδάφους κεκαλυμμένου ὑπὸ ἐλεεινῶν καλυθῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ πρῶτον τοῦ Πειραιῶς, ἡ ὁδὸς μεταβάλλεται εἰς δενδρσοτοιχίαν μεγαλοπρεπῶν λευκῶν, αἱ ὅποια σχηματίζουν μεγάλην πρασίνην ἀψίδα, ὅπου φρίσσει τὸ φύλλωμα τῶν τῶ ἀργυρόχρουν. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ περίπου τῆς δενδρσοτοιχίας ταύτης ὑπάρχουσιν ὑπὸ τὴν σκιάν μικρά τινα καὶ ταπεινά καφενεῖα κεκοσμημένα δι' ἀτέχνων ἀγροτικῶν ζωγραφημάτων. Ἐπὶ τῶν χυδαίων τούτων τοιχογραφιῶν ἀπειροτέχνοι ζωγράφοι ἔχουσιν εἰκονίσῃ δι' ἀφελούς χρωττήρας Ἑλληνικὰς ἤρωας μὲ θώρακας καὶ περικεφαλαίας σείοντες τὸ δόρυ. Εἰς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ὁ τολμηρότερος καὶ οὐδὲν ἤττον ἀπειροκάλλος ἐπάσχισε νὰ ζωγραφίσῃ τὴν πυρπόλησιν τῆς Τροίας: ἡ ἀτυχῆς πόλις φλέγεται κατακόκκινος ἐν τῷ μέσῳ περὰ δόξοτάτων σκηνογραφικῶν ἀπόψεων. Τὰ ἀριστουργήματ' αὐτὰ τῆς γραφικῆς τέχνης, τοὺς ἐκπαικτικούς ἀμαξηλάτας, ἐν ᾧ ποτίζουσι τοὺς ἵππους των. Θὰ ἠδύνατο δὲ εἰς καλὸς το-

πιογράφος νὰ κάμῃ ὠραίαν εἰκόνα ζωγραφίζων τοὺς χρωματιστοὺς ἐκείνους οἰκίσκους, τὰ ἀτάκτως τοποθετημένα φορτηγὰ ἀμάξια, ἐν τῇ ὁάσει ἐκείνῃ καὶ ὑπὸ τὰ ὠραία ἀμφιλαφεῖ δένδρα διὰ τοῦ φυλλώματος τῶν ὑποίων διασκορπίζονται χύματα φωτὸς καὶ ἀνταύγειαι ἀσαφῶς ἐπεσκιασμένοι.

Πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν πρασινάδα ἐκείνην, διέρχεσθαι τὸν Κηφισὸν εἶναι τὸ πολὺ δύο μέτρα ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην, εὐρίσκειται δὲ ὁ ποταμὸς εἰς ἡμῖς εἰς σταδίου διάστημα ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν του τὸν χειμῶνα, τὸ ὕδωρ κυλίσεται ὡς περ χεῖμαρρος, ἀγρίως βρασσομένον καὶ κίτρινον: τὸ θέρος εἶναι πράσινον, ἤσυχον καὶ ὀλιγοστόν. Κατὰ μέσον ὄρον ἔχει βάθος πεντήκοντα ὑρεκατομέτρων καθ' ὅλον τὸν ῥοῦν. Ἐν Κηφισίῳ, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Πεντελικοῦ, ὑπόθεν ἐκρέει λαμπρὸς ἀπὸ μιᾶς τετραγώνου λεκάνης, θὰ ἐνόμιζες ὅτι μέλλει νὰ ἀποβῇ μέγας ποταμὸς, ἀλλ' οἱ ποταμοὶ δὲν πρέπει νὰ κρῖνονται ἐκ τῶν πηγῶν των. Εἶδον ἐν τῇ πατρίδι μου, τῇ Πικαρδίᾳ, τὰς πηγὰς τοῦ Ταβούλλα, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μία μικρὰ βρύσις, ἐξ ἧς ἂν κρῖνῃ τις θὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ποταμὸς ἐκείνος μέλλει νὰ εἶναι πολὺ μικρότερος τοῦ Κηφισοῦ, ἄλλου δὲ μεγάλου τῆς Γαλλίας ποταμοῦ αἱ πηγαὶ ὁμοιάζουσι πρὸς εὐτελεῖς πλυντήριον. Ἄλλ' ὁ Κηφισὸς δὲν ἔχει ἄλλο παραπόταμον παρὰ τὸν Ἰλισόν, ὅστις εἶναι πάντοτε σχεδὸν ξηρὸς: ἔτι δὲ καὶ οἱ παρόχθιοι, ὧν οἱ ἀγροὶ εἶναι πάντοτε διψαλέοι ἔνεκα τῆς φυσικῆς τοῦ τόπου ἀνομβρίας, διοχετεύουσι πρὸς ποτισμὸν τῶν ἀμπελώνων καὶ τῶν κήπων των τὰ τρία τέταρτα τοῦ ἐκ τοῦ ὄρους καταρρέοντος ὕδατος. Ὑπάρχει ἐν τῷ ἐλαίῳ τῶν Ἀθηνῶν μέρος τι, ὅπου ὁ ποταμὸς δὲν εἶναι παρὰ μικρὸν ῥυάκιον. Καὶ ὅμως εἶναι ὁ Κηφισός, εἰς ἐκ τῶν περιφημοτέρων ποταμῶν τῆς γῆς, τὸ δὲ ὄνομά του εἶναι πολὺ μάλλον γνωστὸν ἢ τὰ ὀνόματα πολλῶν μεγάλων ποταμῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἔσχε δὲ τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἀπεικονισθῇ ὡς θεὸς ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος.

Ἡ ὠραία δενδρσοτοιχία ἦν ἐθαύμασα πρὸ ὀλίγου δὲν ἐξακολουθεῖ μέχρις Ἀθηνῶν. Οἱ Γάλλοι στρατιῶται καὶ οἱ αὐταὶ, οἵτινες τὴν ἐφύτευσαν κατὰ τὸν χρόνον τῆς κατοχῆς τοῦ 1854 δὲν ἐπρόφθασαν νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὸ ἔργον. Τὰς ἀμφιλαφεῖς λευκὰς διαδέχονται ἰσχνὰ δενδρύλλια, τὰ ὅποια οὔτε σκιάν παρέχουσι καὶ εἶναι σχεδὸν πάντοτε κοινοροτοσκεπῆ. Ἄλλ' ὅμως παρατηρῶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀναμέσον τῶν ἀμπέλων ἴχνη τῶν μακρῶν τειχῶν καὶ ὄνειροπολῶ τοὺς τάφους τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Μεγάνδρου, οἵτινες δυστυχῶς ἐξηφανίσθησαν μὲν τώρα, ἀλλ' ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Παυσανίου ἐσώ-

ζοντο παρά τὴν ὁδὸν ταύτην καὶ ἀρχίζω καθάρᾳ νὰ διακρίνω τὴν Ἀκρόπολιν. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ καλὰ ἱκανὰ δι' ἐλαχίστην πορείαν. Ἐπὶ τῆς χρυσιζούσης βάσεως τῶν βράχων ὧν εἶναι κατεστρωμένη ἡ κορυφή, ἀκτινοβολοῦσιν εἰς τὸν ἥλιον τοῦ Παρθενῶνος οἱ κίονες. Πέραν δὲ ὁ Λυκαβηττὸς ὑψοῖ ὄρθιον εἰς τὸν αἰθέρα τὸν αἰχμηρὸν τοῦ κῶνον, ὃν ἐπιστέφει μικρὸν ἐρημίτου οἰκίδιον εἰς τὸ βάθος κλείει τὸν ὀρίζοντα ὁλομαυρον τὸ Πεντελικόν.

Δύο παράλληλοι σειραὶ ὄρεων, ὧν οἱ πρόποδες κατέρχονται μέχρι τῆς θαλάσσης, περιφράττουσι τὸ πεδίον τῶν Ἀθηνῶν. Δεξιόθεν, ὁ ἀναβαίνων ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἔχει τὸν βαρὺν ὄγκον τοῦ Ὑμηττοῦ, οὐτινος αἱ ἀκρολοφίαι ὑψοῦνται διὰ γραμμῶν σχεδὸν ἀνεπαισθήτων μέχρι τῆς ἐσχάτης ἄκρας καὶ ἐκεῖθεν ἐξακολουθοῦσι, εἰς εὐδατον κλιτὺν μετὰ τῆς αὐτῆς ἡρέμου κανονικότητος. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπάρχουσι βῶγμαί, αἰτινες ἀνοίγουσι βαθεῖας σκιάς κηλιδούσας τρόπον τινὰ τὴν ὄλην σποδοειδῆ χοροῖαν καὶ μικρὰ δασίδια χαμηλῶν δενδρυλλίων. Ὅταν εἶναι καθαρώτατος ὁ οὐρανὸς ὑπεράνω τῆς μακρᾶς ἐκείνης καὶ ἐναρμονίου κατατομῆς, αἱ ἀμυδραὶ χοροῖαι τοῦ βουνοῦ θαυμασίως συγχέονται πρὸς τὴν συντονίαν τοῦ οὐρανοῦ χρώματος, ὃ δὲ ἀῆρ προσλαμβάνει περὶ τὰς κορυφὰς μίαν μαργαριτῶδη ἀπόχρωσιν, ἧς εἶναι τῷ ὄντι ἀνέκφραστος ἡ γλυκύτης. Ὁ ἥλιος ἀργυρώνει τὰς ἐπιφανείας· διαυγῆς γαλήνη κατασκορπίζεται ἐπὶ τὰ ὑψώματα ἐκεῖνα.

Παρά τὴν δύσιν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος μέλλει νὰ ἐξαφανισθῆ πρὸς τὰ μέρη τῆς Κορίνθου, ὁ Ὑμηττὸς περιβάλλεται ἐπὶ τινὰ χρόνον ὑπὸ τῶν τελευταίων ἀκτίνων φωτοδόλον αἰγλήν ἰόχρουν καὶ ἐνίοτε σχεδὸν κοκκίνην, τὴν θαυμασίαν δὲ ταύτην λάμψιν βλέπει βραδέως καὶ κατὰ μικρὸν παραγομένην καὶ ἐπιτεινομένην. Ἀρχίζει αὕτη νὰ ἐκτείνηται ὡς ἀραιὸν καὶ διαφανὲς μετὰξινον ὕφασμα, κατὰ πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰς βάσεις, ἔπειτα ἐπὶ τὰς κορυφὰς, ἐφ' ὅσον κατέρχεται πρὸς τὴν δύσιν ὁ μεγαλοπρεπὴς ἀστὴρ. Καὶ γίνεται τότε ἀληθὴς μεταμόρφωσις τοῦ ἀψύχου βουνοῦ, ἐν εἶδος αἰδήμονος ἀναμίξεως τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ζωῆς, μία λυκαυγῆς ἠώς, ἧτις ζωογονεῖ καὶ κάμνει νὰ μειδιᾷ τὸ σκυθρωπὸν τοῦ πρόσωπον. Καὶ ἀκτινοβολεῖ οὕτως ὁ Ὑμηττὸς ἐπὶ τινὰ ὥραν ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἀποθεώσεως, ἔπειτα αἱ σκιάι ἀνωθοῦσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἰριδιωτὸν φῶς πρὸς τὴν κορυφὴν ἐκεῖ ἀναπαύεται, ὀλιγοστεύει, σβύνεται καὶ οἰονεῖ ἐξατμίζεται εἰς τὸ διάστημα.

Ἄγαπῶ νὰ θεωρῶ τοιοῦτοτρόπως τὸν Ὑμηττὸν κατὰ τὰς πανσελήνου ἐσπέρας. Ἐπὶ πολὺ τὸ ὄρος κρύπτει τὴν σελήνην ἀλλ' ὀπισθεν τοῦ ἀναβαίνει τὸ λαμπρὸν σέλας. Πρὸ αὐτοῦ ὁ Ὑ-

μηττὸς εἶναι κατάμαυρος, ἔπειτα ἡ πρώτη στρογγύλωσις τοῦ δίσκου διαφαίνεται εἰς τὴν κορυφὴν, ἡ ἀκρώρεια περιστέφεται τότε διὰ φωτεινοῦ στεφάνου, ἔπειτα ἀναπτύσσεται τὸ ἄστρον καὶ οὕτως εἰπεῖν ἐκχειλίζεται καὶ τρέχει ἐπὶ τὰ πλευρὰ τοῦ βουνοῦ. Ὅταν δὲ ὁλόκληρος ὁ χρυσοῦς κύκλος σταθῆ νικηφόρος ἐπὶ τοῦ καταυγαζομένου ὑψώματος, καὶ ὁ Ὑμηττὸς καὶ τὸ πεδίον κατακλύζονται ὑπὸ λευκότητος ὁμοίας πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ ὄπαλιου. Τὸ φέγγος εἰσδύει εἰς τὰς ρωγμὰς, προσκολλάται ἐπὶ τῶν πετρῶν, κατέρχεται ὡς ἀερώδης χεῖμαρρος, ἀναμιγνύεται πρὸς τὰ κυκᾶ βάθη τῆς νυκτός.

Εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, πέραν τῆς πεδιάδος, ἡ σειρά τοῦ Κορυθαλλοῦ καὶ ἡ τῆς Πάρνηθος κυματίζουσι ὡς θάλασσα, τῆς ὁποίας τὰ κύματα γίνονται ὁλονὲν μεγαλῆτερα. Αἱ γραμμαὶ τῶν ὑψοῦνται βραδέως, ἐνώνονται διὰ μεγάλων καμπυλῶν καὶ προσκλίνουσι πρὸς ἀλλήλας τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀρχιτεκτονικὴν των. Εἶνε ξηρὰ καὶ ἄγωνα ὄρη· αἱ αἰγες καὶ τῶν ποιμένων αἱ πυρκαϊαὶ ἠφάνισαν πᾶσαν τὴν βλάστησίν των καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐπάνω παρά μόνον ἐλεεινά τινα δενδρύλλια, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ ἔχει κατατρίψῃ ὁ θαλάσσιος ἄνεμος. Ἄλλοτε ὑπῆρχον δάση ἐπὶ τοῦ Κορυθαλλοῦ, ἀνευρίσκονται δὲ τινα ἀκόμη εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ ὄρους στενώματα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιολογοῦντας ἐδῶ ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων, ἀπὸ κοινοῦ, ὑποθέτω, μετὰ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς ἀθανάτου θηρευτρίας, τοῦ θεοῦ φαντάσματος τῶν πρασίνων βουνοῦν. Μετὰ τὸν Κορυθαλλὸν ἔρχεται ἡ Πάρνης μὲ τὸ τραχὺ κλυδόνισμα τῶν ἀγρίων τῆς κορυφῶν, μὲ τὰς κοιλάδας τῆς, τὰ χωρία τῆς, μὲ τὸν βράχον τῆς Φυλῆς τὸν ἀκρόλοφον καὶ ὅμοιον πρὸς πολὺ κλυστον πέτραν, μὲ τὴν ταραχώδη θέαν τῶν ἰσχυρῶν πλευρῶν τῆς, μὲ τὰς τραχεῖας αἰχμὰς τῆς, ὅπου τὸν χειμῶνα κυλίνονται μαῦρα τὰ σύννεφα καὶ μένει ἄτηκτος ἡ χιών. Ἦτο ἄλλοτε ποτε τὸ κρησφύγετον τῶν κλεφτῶν τῆς ἐθνεγεργσίας καὶ βραδύτερον τῶν ληστῶν, ὅταν ὑπῆρχον ἀκόμη λησταὶ ἐν Ἑλλάδι· καὶ τῷ ὄντι ἔχει ὄλην τὴν ἀγρίαν ὄψιν ληστρικοῦ καταφυγίου. Τὰ στενά του κρύπτουσι δάση ἐλατῶν, ἄντρα καὶ χειμάρρους. Τὴν σήμερον τὸ πᾶν εἶνε ἡσυχον ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὰς ἐρημίας τοῦ βουνοῦ. Οἱ κλέφται εἶνε περιττοὶ ἐν ἐλευθέρᾳ χώρᾳ, τοὺς δὲ ληστὰς ἐξωλόθρευεν ἡ Ἑλλάς. Τῆς Φυλῆς τὸ φρούριον, ὁπόθεν ὤρμησεν ὁ Θρασύβουλος ὡς ἀπὸ φωλεᾶς ἀετοῦ ἵνα ἐκδιώξῃ τοὺς τριάκοντα, κεῖται ἡρειπώμενον. Καὶ τὰ στεγὰ καὶ αἱ κορυφαὶ δὲν ἔχουσι πλέον νὰ κρύψωσιν οὔτε ἐλευθερωτὰς οὔτε κακούργους. Τώρα βλέπει ἐκεῖ μόνον ἀγαθοὺς χωρικοὺς καθημένους ἐπὶ τῶν ὄνων των, βοσκούς λευκοφοροῦντας ἔχοντας μὲν πάν-

τοτε τὸ ὄπλον κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ ὄμου, τὰ πιστόλια εἰς τὴν ζώνην καὶ τὴν ὄψιν ὀλίγον ἀγριωπὴν ἀκόμη, ἀλλὰ κρατοῦντας καὶ τὴν καμπύλην ράβδον μὲ ὅλην τὴν εἰρηλικὴν σεμνοπρέπειαν ἀγαθῶν ποιμένων. Ἐν Τατοΐῳ, ἐπὶ ἐπὶ τῆς Πάρνηθος, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ἔκτισεν ἐν τῷ μέσῳ γοητευτικοῦ δασώδους τοπίου, ἀγροτικὴν ἔπαυλιν περιβαλλομένην ὑπὸ ἀνθοστολιστοῦ περαδείσου, ὑπερᾶνω δὲ τοῦ Τατοΐου, ὑψοῦται τὸ ὄρος μέχρι τῶν ἑρείπιων τῆς Δεκελείας, τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ὅπουθεν φαίνεται ἡ Εὐβοϊκὴ θάλασσα. Ἡ Ἑλλάς ἐκεῖθεν βλέπει πρὸς τὴν Ἀνατολήν.

Ἄλλὰ πολὺ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τῆς ἡδοῦ τοῦ Πειραιῶς. Ἀπεπλανήθηθα θαυμάζων τὰς μακρὰς σκηνογραφίας τῶν ὄρεων ἄτινα, δεξιά καὶ ἀριστερά, περικλείουσι τὸν ὀρίζοντα. Ἐπανέρχομαι λοιπὸν καὶ ἐξαικολουθῶ τὴν εἰς Ἀθήνας πορείαν μου ἔχων προσηλωμένα τὰ ὄμματα πρὸς τὸ Πεντελικόν, τὸ ὁποῖον κεῖται πολὺ μακρὰν, ἀλλ' ἐνώπιόν μου. Τὸ κολοσιαῖόν του τρίγωνον συνάπτει κατὰ τὰς δύο τοῦ ἄκρας τὴν Πάρνηθα καὶ τὸν Ὑμηττόν. Ἐχει τὸ σχῆμα αἰτωμάκτος καὶ φαντάζεται τις εἰς τὴν ὄψειν κορυφὴν του γιγάντειον ἀκρωτήριον· αἱ γραμμὲς του ἀναβαίνουν καὶ καταβαίνουν ἐν θαυμαστῇ ἀρμονίᾳ. Ἄρα γε εἰς τοῦ Πεντελικοῦ τὴν εὐθυγραμμίαν ἀποβλέποντες οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος συνέλαβον ἐν αὐτοῖς τὸ ἐπιβλητικὸν κάλλος καὶ τὴν κανονικότητα τῶν ναῶν, οὓς ἐσχεδίασαν; Ἄρα γε τὸ μαρμαρίνον ὄρος ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν πρὸς οἰκοδομὴν ὕλην ἅμα δὲ καὶ τῆς οἰκοδομῆς τὸ ὑπόδειγμα, καὶ τὴν ὕλην δηλαδὴ καὶ τὸ εἶδος. Ἐπὶ τοῦ μαύρου πλευροῦ του ἀνοίγεται μεγίστη λευκὴ χαράδρα στίλβουσα εἰς τὸν ἡλιον· ἐκεῖ εἶναι ἡ σεβαστὴ πληγὴ, ὅπουθεν ἐξῆλθον τὰ θαυμάσια τῆς παλαιᾶς τέχνης, τὸ λατομεῖον, ὅπου ἐγέννησε τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προπύλαια καὶ κόσμον ὅλον ἀγαλμάτων. Ὑπὸ τὰς δύο ἐκείνας ἐκτεταμένας πτέρυγας ἐπὶ χρόνους μακροὺς ἐκρύπτοντο ἀναμιξὶ ἐν τῷ σκότει τὰ ἀριστουργήματα τὰ ἐκπλήξαντα τὸν κόσμον. Ἡ σεμνοπρεπὴς ὄψις τοῦ Πεντελικοῦ ἐδήλωσε τὸν προορισμὸν τοῦ θαυμασίου τούτου ὄρους, ὅπου ὑπῆρξεν ὁ πατὴρ τῶν θεῶν καὶ τῶν κίωνων, ὁ ναὸς τῶν ἱερῶν μαρμαρέων.

Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὰ ἀπομακρυσμένα ὄρη. Φαίνονται οἰκίαι τινὲς διεσπαρμέναι παρὰ τὴν ὁδόν· τὰ συμπλέγματα πλησιάζουσιν ἔτι μᾶλλον· διερχόμεθα τὴν εἰσοδὸν τῆς ἱεράς ὁδοῦ τῆς Ἐλευσίνος· ἐδῶ ἦτο τὸ Δίπυλον. Πρὸ ἡμῶν ἀνοίγεται λεωφόρος. Ἴδου αἱ Ἀθήναι. Ἄλλὰ πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν πόλιν, ἄς σταματήσωμεν ὀλίγον πρὸ ἐνὸς νεκροταφείου καὶ ἐνὸς προαστείου ἠρειπωμένου, ὅπου εἶναι πλῆρες τε-

μαχιῶν στηλῶν καὶ βάσεων ναῶν, ἔχει δὲ ἔχνη ὁδῶν καὶ τοίχους ἠμιπτώτους. Εἶναι ὁ Κεραμεικός.

Σ.

BONONIA

Ἡ πόλις Βονωνία, περὶ ἧς κατ' αὐτὰς τοσοῦτος ἐγένετο λόγος ἕνεκα τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ ὀκτακοσιετηρίδι τοῦ ἐν αὐτῇ Πανεπιστημίου, εἶνε πόλις τῆς βορείου Ἰταλίας καὶ πρωτεύουσα ἡμῶν μου ἐπικρατίας. Ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν νῦν καλεῖται Μπολώνια, Bologna, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων δ' Ἑλλήνων Βονωνία, καθὼς καὶ ὑπὸ τῶν Λατίνων Bononia. Ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων δὲ χρόνων ὠνομάζετο Felsina.

Ἡ Βονωνία κεῖται πρὸς Δ τῆς παραλίας πόλεως Ραβέννης μεταξὺ δύο παραποταμιῶν τοῦ Πάδου, Ρένου καὶ Σαβένα, ἐντὸς εὐφόρου, τερπνῆς, καὶ ὑπὸ ἐπκύλειων καὶ χωρίων κεκαλυμμένης πεδιάδος παρὰ τὰς ὑπαιρείας τῶν Ἀπεννίνων. Ἐχει κατοίκους 90.000, μετὰ τῶν περιχώρων δὲ 123.000. Ἡ ἐξωτερικὴ θέα τῆς Βονωνίας, αἱ μακρὰ καὶ ὠραῖαι ὁδοί, καίτοι δὲν εἶνε πανταχοῦ εὐρύχωροι καὶ εὐθεῖαι, αἱ ἐκατέρωθεν τῶν ὁδῶν στοαὶ τῶν ὑψηλῶν οἰκιῶν, τὰ πολυπληθῆ τῆς πόλεως ἀνάκτορα, αἱ ἀρχαῖαι μεγαλοπρεπεῖς ἐκκλησίαι, οἱ πολυποικίλοι πύργοι παρέχουσιν εἰς αὐτὴν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα.

Ἐν γένει δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διὰ πολυπληθῶν ἔργων ἀντιπροσωπεύεται ἡ ἐναρχὴς τῆς Ἀναγεννήσεως.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Πετρωνίου θεωρεῖται ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων μνημείων τῆς πόλεως, καίτοι ἡμιτελὴς διαμείνασα ἀπὸ τοῦ 1390· ἔχει ρυθμὸν γοτθικοσοκανικόν. Ἐπίσης τῶν ἀξίων λόγου ἐκκλησιῶν εἶνε καὶ ἡ τοῦ Ἁγίου Δομενίκου. Εἰς ἀμφοτέρας δὲ εὐρίσκονται ἀριστουργήματα γραφικῆς καὶ γλυπτικῆς τέχνης διασήμεων Ἰταλῶν τεχνητῶν. Περιέχει δὲ ἡ πόλις πολλὰ μουσεῖα δημοσῖα καὶ ἰδιωτικά, ἐν οἷς τὸ σημαντικώτατον εἶνε τὸ δημοτικόν (Museo civico), παρὰ τῷ ὁποίῳ κεῖται καὶ ἡ δημοτικὴ βιβλιοθήκη.

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βονωνίας θεωρεῖται τὸ ἀρχαιότερον τῶν Ἰταλικῶν μετὰ τὸ τοῦ Σαλέρνου· ἱστορεῖται ὅτι ἰδρύθη τῷ 1119, κατέστη δὲ διάσημον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κατὰ τὰς παρελθούσας ἰδίως ἐκκτονταετηρίδας. Τὰ νῦν περιέχει 1,300 περίπου σπουδαστὰς καὶ 50 καθηγητὰς. Ἐχει δὲ πολλὰ ἐπιστημονικὰ προσκρητήματα, μουσεῖα φυσικῆς ἱστορίας, ἀνθοτομικῶν ἀμφιθέατρον, βιτανικὸν κήπον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην ἐξ 100,000 τόμων, καὶ πολλῶν χειρογράφων, καὶ γεωλογικὸν μουσεῖον, ὅπου